

ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

АНАЛІТИЧНА
ЗАПИСКА

АДАПТУВАТИСЯ ДО НЕВІДОМОГО: ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ У ТРЕТІЙ РІК ВІЙНИ.

ОГЛЯД ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ-2024

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ПІДГОТУВАЛИ:

Олександра Мироненко

31 СІЧНЯ 2025 Р.

ЗМІСТ

1. Головне.....	3
2. Доходи.....	6
3. Видатки.....	10
4. Дефіцит та фінансування бюджету.....	16
5. Додатки	22

Центр економічної стратегії – незалежний центр досліджень державної політики. Завдання ЦЕС – підтримка реформ в Україні з метою досягнення стійкого економічного зростання країни. Центр робить внесок у розробку стратегії економічного зростання України, здійснює незалежний аналіз найбільш важливих аспектів державної політики, а також працює над посиленням громадської підтримки реформ. Заснований у травні 2015 року.

Наші принципи:

- Економічна свобода (лібералізація, дерегуляція, приватизація)
- Вільна та чесна конкуренція
- Менша роль держави за підвищення її ефективності
- Інформаційна прозорість та свобода слова
- Верховенство права та захист приватної власності
- Здорові та стабільні державні фінанси
- Економіка, що створена на засадах знань.

Для більш детальної інформації про ЦЕС просимо звертатися до В'ячеслава Ноздріна, директора з комунікацій (тел.: (044) 492-7970, office@ces.org.ua).

Також запрошуємо відвідати наш сайт www.ces.org.ua та слідкувати за нами у соціальних медіа facebook.com/cesukraine чи twitter.com/ces_ukraine.

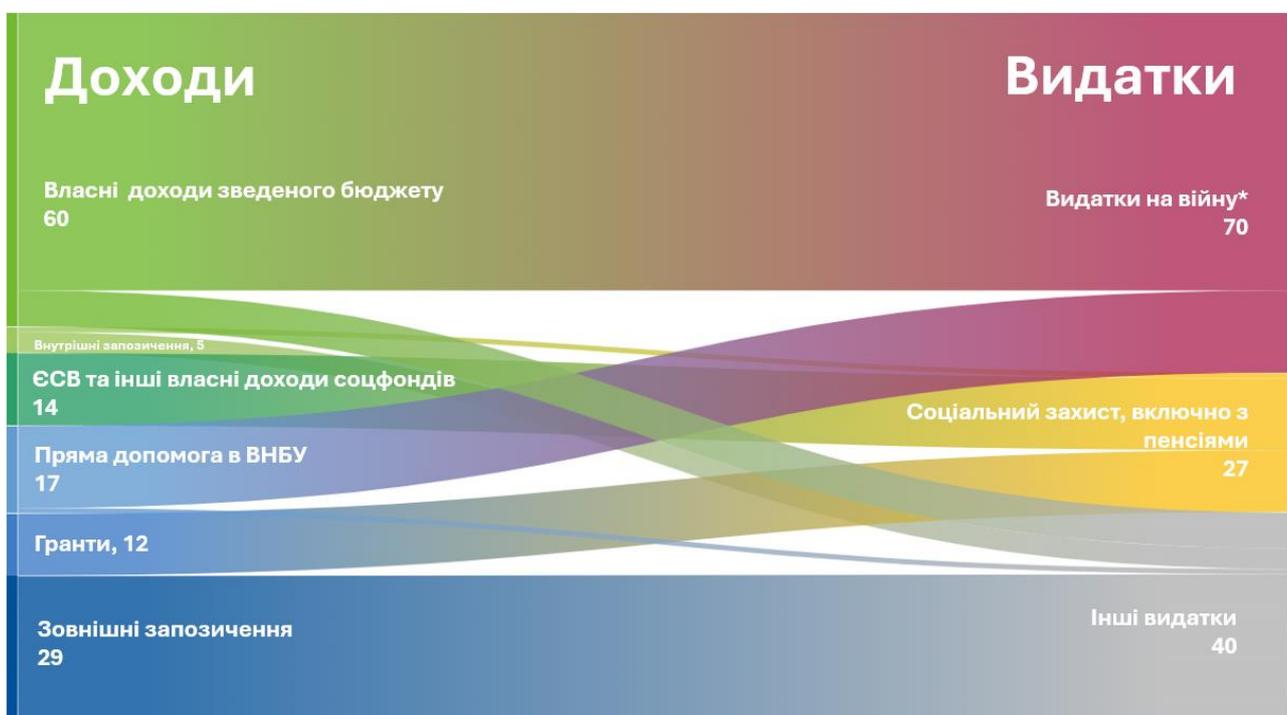
Дослідження було проведено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

1. ГОЛОВНЕ

2024 рік був третім роком повномасштабної збройної агресії Росії проти України. Безпрецедентні виклики щодня створюють нові умови та вимагають відповідей в тому числі фіскальної політики. Величезні військові потреби, значні руйнування, дефіцит електроенергії, відтік працездатного населення за кордон та інші наслідки вторгнення продовжують диктувати умови сьогодення.

У 2024 році фіскальна політика адаптувалась до військових умов та на рівні бюджету не надто відрізнялась від 2023 року, і тільки в кінці року уряд провів підвищення податків, результати якого можна буде побачити в майбутньому.

Рисунок 1. Приблизний розподіл доходів та видатків в 2024 році, \$ млрд.

*Ця сума включає видатки бюджету на потреби оборони та безпеки, здійснені за рахунок власних джерел надходжень, а також за рахунок міжнародної допомоги, в тому числі зброя та боєприпаси, що надходять у натуральному вигляді. Детальніше про розрахунок витрат на війну у додатку 2.

Джерела: OpenBudget, Міністерство фінансів, розрахунки ЦЕС.

Розподіл бюджетних коштів теж майже не змінився: більше половини (51%) бюджету сектору загальнодержавного управління (СЗДУ) пішло на забезпечення обороноздатності країни, другими за величиною стали соціальні видатки – 19,6% сукупних видатків СЗДУ, включно із пенсіями, що сплачуються з Пенсійного Фонду України, а обслуговування боргу становило 5,6% видатків. Решта видатків (освіта, охорона здоров'я та ін. функції) становили 23,8% сукупних публічних видатків.

Важливим фактором формування бюджету на 2024 рік наприкінці 2023 року було припущення щодо тривалості активної фази бойових дій. Політики заклали значне зниження безпекових ризиків у другій половині року – та відповідні очікування покращення економічного розвитку, зменшення видатків на

війну та збільшення дохідної частини бюджету. Мінекономіки прогнозувало номінальне ВВП 2024 року на рівні 7824,8 млрд грн, а реальну його зміну – 5% рік до року на тлі майже 14% середньорічної інфляції. Цей прогноз не справдився. У лютому 2025 року ми пройшли третю річницю війни, економіка в 2024 році змогла зрости лише на 3,4%. Окрім результатів на фронті, чинниками сповільнення економічного зростання стали гірші врожаї, слабший зовнішній попит та збереження дефіциту робочої сили. При цьому номінально ВВП виріс більш ніж на 16%. Завдяки вищому за очікуваний дефлятору, який становив 12,6%. ВВП майже надолужив втрачене та за останнім прогнозом НБУ¹ має вийти на показник в 7720 млрд грн.

Інфляція, хоча і склала 12% грудень-до-грудня, в середньорічному вимірі опустилася до 6,5% завдяки дуже повільному зростанню цін в перші місяці до середини літа.

Таблиця 1. Показники макроекономічного розвитку за останні три роки.

Макропоказник	2022	2023	2024 прогноз*	2024 факт
Номінальний ВВП, млрд грн	5 239	6 628	7825	7 720
Номінальний ВВП, \$ млрд	162	181	-	192
ВВП, % реальної зміни	-28,8	5,5	5,0	3,4
Дефлятор ВВП, % зміни	34,9	19,9	12,2	12,6
Індекс споживчих цін, % зміна грудень до грудня	26,6	5,1	10,8	12,0
Індекс споживчих цін, % зміна середня за рік	20,2	12,9	13,8	6,5
Офіційний обмінний курс \$, середній за рік	32,3	36,6	-	40,2
Номінальна заробітна плата, % зміни в середньому за рік	6,0	17,4	-	22,0
Реальна заробітна плата, % зміни в середньому за рік	-11,4	3,7	-	14,4
Експорт товарів та послуг, \$ млрд	57,5	51,3	61,9	56,1
Імпорт товарів та послуг, \$ млрд	83,3	89,2	86,7	91,8

*Прогноз Мінекономіки від 15.06.2023.

Джерела: НБУ. [Показники державного бюджету на 2025-2026 роки](#).

На тлі нижчого, ніж очікувалося, номінального ВВП, доходи державного бюджету по факту були в півтора рази більшими за очікувані у порівнянні із початковим планом², зокрема через те, що в початковий бюджет завжди закладається консервативна сума надходжень міжнародної допомоги, яка може коригуватись вже протягом бюджетного року.

¹ [Інфляційний звіт, січень 2025 року](#).

² Тут і далі порівняння із прийнятим бюджетом без врахування змін, внесених протягом року.

Дохідна частина бюджету СЗДУ, тобто всі доходи державного бюджету, місцевих бюджетів та бюджетів двох соціальних фондів включно із грантами та прямою допомогою, в минулому році показала реальне зростання на 8,3% (з врахуванням середньорічної інфляції), суттєво обігнавши реальний ріст ВВП. Відбулось підвищення в податковій частині надходжень зокрема через збільшення доходів від податку на прибуток (ПнП), імпортного акцизу та ПДВ з імпорту. Попри те, що в 2024 році відбулось значне зростання надходжень від імпортного ПДВ (+ 27% номінально), план на рік все одно не було виконано. Це зумовлено не виправданими очікуваннями щодо міжнародної торгівлі.

Наприкінці року міністерство фінансів та парламент провели історичне підвищення податків³, яке в 2025 році має принести бюджету 140 млрд грн. Закон про підвищення вступив у дію 1 грудня 2024 року, що допомогло одразу у грудні зібрати на 33% більше податків у порівнянні із груднем 2023 року.

Виходячи з прогнозу завершення активної фази бойових дій влітку 2024 року⁴, уряд та законодавці заклали в бюджет менші оборонні видатки, аніж виявилися реально необхідними. На жаль, це припущення не справдилось. Додатковими ресурсами на забезпечення потреб армії стали збільшення дохідної частини, залучення внутрішнього боргу та скорочення видатків на обслуговування боргу.

Підсумовуючи, 36,4% ВВП ми витратили на оборонні та безпекові потреби за рахунок внутрішніх джерел та прямої допомоги у натуральному вигляді. На потреби соціальної сфери пішло 13,9% ВВП. Решта видатків на освіту, охорону здоров'я та інші напрями склала 21% ВВП. Цивільні видатки покриваються власними надходженнями бюджету та міжнародною фінансовою допомогою. В динаміці зростають видатки на забезпечення ведення війни та обслуговування боргових зобов'язань, решта видаткових сфер залишаються на рівні періоду до початку повномасштабного вторгнення. Загальне зростання видатків бюджету СЗДУ становило 12%, реальне ж (зважаючи на середньорічну інфляцію) менше 5%.

За результатами 2023 року, офіційний дефіцит державного бюджету (різниця між доходами та видатками з чистим кредитуванням ДБ) становив 20,4% ВВП. Імплікований же дефіцит 2023 року становив навіть більше. За вирахуванням грантів та іншої міжнародної допомоги дефіцит публічних фінансів оцінювався у 38% ВВП. В 2024 році офіційний дефіцит показав позитивну динаміку та був меншим відносно частки ВВП ніж в попередньому році – фактично він становив 1,36 трлн грн або 17,6% ВВП. Імплікований дефіцит в 2024 році також був відносно меншим ніж в 2023 році, та становив 32,5% ВВП.

³ Зокрема підвищення ставки військового збору (ВЗ) для фізосіб до 5%, запровадження ВЗ для ФОПів, детальніше – в [Законі про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану](#).

⁴ Співпадало із припущенням МВФ, використаним для розрахунків Фонду та подальшої міжнародної підтримки.

Партнерська допомога дозволила покрити дефіцит, однак 70% цієї допомоги у 2024 році надійшло у формі кредитів, а не грантів. Для порівняння, у 2023 році частка кредитів становила 63%." Це збільшило державний та гарантований борг України із \$145 млрд до \$166 млрд або до 90,4% ВВП наприкінці 2024 року. Втім, графік погашення боргу дуже м'який, і найближчим часом пікових погашень не очікується.

2. ДОХОДИ

Сукупні доходи сектору загальнодержавного управління⁵ в 2024 році в номінальному виразі збільшилися на 15%, приблизно на рівні з інфляцією. Загальна сума склала 4,1 трлн грн або 53,7% ВВП, що є меншою часткою відносно розміру національної економіки у порівнянні з 2023 роком, в якому доходи становили 54,2% ВВП (3,6 трлн грн).

При цьому власні доходи СЗДУ – які не враховують міжнародну допомогу у вигляді грантів та допомоги в складі власних надходжень бюджетних установ – випередили інфляцію та зросли на 23% у номінальному виразі.

Загальний обсяг безоплатної та безповоротної міжнародної допомоги, яка надійшла у вигляді грантів та прямої військової і гуманітарної допомоги, трохи зменшився.

Таблиця 2. Доходи СЗДУ за останні три роки.

	2022		2023		2024			Зміна, %
	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	% від усіх доходів СЗДУ	
Власні доходи СЗДУ								
ПДФО та ВЗ	421	8,0%	496	7,5%	584	7,6%	14%	18%
ЄСВ та інші доходи соцфондів*	433	8,3%	487	7,3%	556	7,2%	13%	14%
ПДВ імпорتنний	253	4,8%	366	5,5%	466	6,0%	11%	27%
ПнП	131	2,5%	159	2,4%	299	3,9%	7%	88%
ПДВ внутрішній	214	4,1%	215	3,2%	268	3,5%	6%	25%
Реальні ВНЕБУ**	80	1,5%	105	1,6%	126	1,6%	3%	19%
Акцизний податок імпорتنний	44	0,8%	81	1,2%	115	1,5%	3%	42%
Акцизний податок внутрішній	61	1,2%	94	1,4%	107	1,4%	3%	13%

⁵ Бюджет сектору загальнодержавного управління (СЗДУ) складається з державного, місцевих бюджетів та бюджетів соціальних фондів.

Дивіденди та прибуток ДП та КП	47	0,9%	35	0.5%	71	0,9%	2%	102%
Рентна плата	94	1,8%	66	1.0%	59	0,8%	1%	-11%
Кошти НБУ	19	0,4%	72	1.1%	39	0,5%	1%	-46%
Інші власні надходження	182	3,5%	245	3.7%	294	3,8%	7%	20%
Допомога								
Допомога в ВНБУ**	170	3,2%	735	11.1%	685	8,9%	17%	-7%
Гранти в бюджет	481	9,2%	434	6.6%	475	6,2%	11%	9%
Разом СЗДУ	2 630	50,2%	3 592	54.2%	4 144	53,7%	100%	15%

* ЄСВ, страхові внески та інші доходи соціальних фондів України: 2022 та 2023 роки – фактичне виконання бюджету, 2024 – план.

** Розрахунок реальних власних надходжень бюджетних установ та міжнародної допомоги, яка обліковується через статтю доходів ВНБУ - детальніше у додатку 1.

Джерело: НБУ, OpenBudget, [Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2023 рік](#), [Звіт про виконання бюджету Фонду загальнообов'язкового державного страхування України на випадок безробіття на 2023 рік](#), [Проект бюджету Пенсійного фонду на 2024 рік](#), власні розрахунки ЦЕС.

Найбільшими джерелами надходжень СЗДУ залишаються податки та внески, що стягуються з доходів населення. Сума надходжень від податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) разом із військовим збором (ВЗ) та єдиним соціальним внеском (ЄСВ) склала майже 15% ВВП 2024 року.

Доходи від **ПДФО та військового збору** зросли на 18% у номінальному вираженні — так само, як і у 2023 році. Зростання доходів за цим джерелом зумовлене зокрема оподаткуванням грошового забезпечення військових. При цьому це зростання відповідає номінальній зміні ВВП рік до року – +18%, – тобто відносна частка цих доходів не змінилась.

Надходження від **військового збору** в 2024 році зросли на 34% рік до року та в півтора рази порівняно з першим роком повномасштабного вторгнення. Вони становили 51,2 млрд грн або менше відсотка ВВП. Ставка військового збору раніше становила 1,5%, але в 2024 році її підняли до 5% і починаючи з 1 грудня 2024 року всі доходи фізичних осіб оподатковуються за цією ставкою. Також було запроваджено ставку 1,5% для юридичних осіб та ФОПів на спрощеній системі оподаткування. Перші доходи за цим джерелом вже надійшли наприкінці 2024 року та становили 62 млн грн. Для ФОПів першої, другої та четвертої груп ставка збору становитиме 10% від мінімальної заробітної плати з 1 січня 2025 року (800 грн).⁶

Частка запланованих доходів від **ЄСВ** та інших власних надходжень соціальних фондів дещо зменшиться, однак фактичні надходження можуть перевищити очікуваний рівень.

⁶ [ФОПи та фізичні особи не сплачуватимуть військовий збір «заднім числом»](#)

Найбільшу динаміку зростання в податковій частині надходжень продемонстрував **податок на прибуток** (ПнП) – доходи від нього збільшилися на 88% номінально. Сума надходжень становила майже 300 млрд або 3,9% ВВП. Збільшення доходів зумовлене встановленням 50% податку на надприбутки банків в 2023 році, які надійшли до бюджету вже в 2024 році.

Доходи за акцизним податком із товарів, вироблених на території України також зросли – на 13% номінально, що з врахуванням інфляції є відносно невеликим зростанням. Доходи від ПДВ з товарів, вироблених на території України, склали 3,5% ВВП. Це джерело номінально збільшилось на чверть у порівнянні із 2023 роком. А у відсотках від ВВП внутрішнє ПДВ зросло лише на 0,2 в.п.

Загалом доходи від внутрішніх податків в більшості знизили або зберегли свою частку у ВВП (за виключенням податку на прибуток через особливості оподаткування банків. Податки на імпорт, на відміну від податків на доходи, при цьому помітно збільшили свою частку в економіці. Імпортний ПДВ та акциз з імпортованих товарів піднялися із 5,7% ВВП у 2022 році до 7,5% ВВП у 2024 році у сукупності. Це спричинено зокрема імпортом пального та озброєння для потреб армії – а також девальвацією гривні.

Третьою за розміром складовою доходів СЗДУ (після ЄСВ та ПДФО + ВЗ) є **податок на додану вартість** з імпортованих товарів. Він становив 6% ВВП, що на 0,4 в.п. більше, ніж в попередньому році. Зростання в 27% сильно перевищило середньорічну інфляцію. Хоча обсяг імпорту зріс лише на 2,9% номінально в доларах США, зростання доходів від імпортного ПДВ зумовлено девальвацією гривні, яка за середньорічним курсом склала майже 10%.

Акцизний податок з імпорту показав значне зростання – доходи за джерелом збільшилися на 42% номінально, а частка від ВВП зростає з 1,2% в 2023 році до 1,5% у 2024 році. Зростання відбувається через поступове підвищення акцизного податку до мінімального рівня, встановленого в ЄС. На початку вересня 2024 року Президент підписав підвищення акцизного податку на пальне, за яким з 1 вересня 2024 року по 1 січня 2025 року ставка акцизу на бензин становила €242,6 за 1000 літрів (+14%), на дизель €177,6 (+27%), а на газ — €148 (втричі). В результаті зростання надходжень від акцизу з пального в 2024 році склало більше 55%.

Також наприкінці 2024 року було проголосовано за підвищення акцизу на тютюнові вироби, який був підписаний Президентом лише 24 березня 2025 року. Підняття цих акцизів є важливою частиною приведення українського законодавства у відповідність до законів Європейського Союзу на шляху до євроінтеграції.

Доходи від **рентної плати** все ще показують негативний тренд починаючи з початку повномасштабного вторгнення. В 2024 році доходи за цим джерелом становили 59 млрд грн або 0,8%

ВВП, що на 1 в.п. менше, ніж в 2022 році. Основною причиною залишається менший обсяг платежів за видобуток природного газу через нижчі ціни.

Таблиця 3. Джерела надходжень від рентної плати в 2024 році.

	2024 рік, фактичне виконання		
	млрд грн	\$ млн	%
Рента за видобування природного газу	28,9	720,7	55,2%
Рента за видобування нафти	8,9	221,4	17,0%
Рента за видобування залізних руд	4,7	116,3	8,9%
Рента за видобування газового конденсату	3,8	95,5	7,3%
Рента за користування радіочастотами	2,4	60,7	4,7%
Рента за видобуток інших надр	0,9	22,7	1,7%
Транспортування нафти	0,8	19,0	1,5%
Рента за видобування кам'яного вугілля	0,4	9,5	0,7%
Інша рента	0,4	10,9	0,8%
Всього рента	52,4	1305,8	100%

Джерело: OpenBudget.

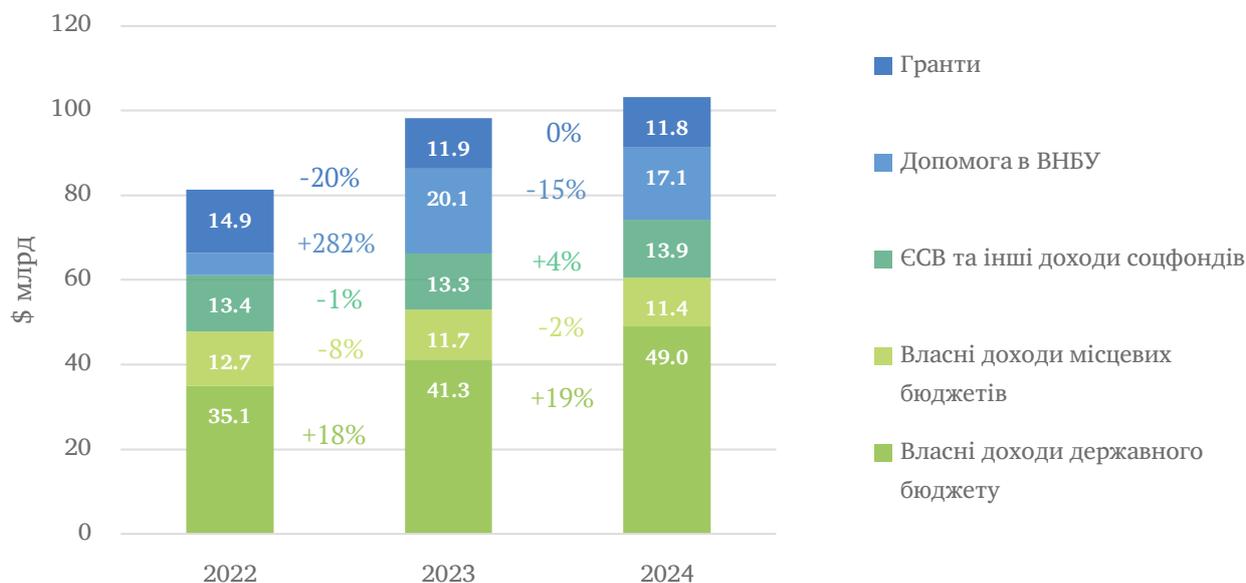
Серед усіх джерел доходів бюджету найбільше зросли **доходи від дивідендів та прибутку державних та комунальних підприємств** – +102% рік до року, вони склали 71 млрд грн або 1% загальних доходів СЗДУ. Збільшення відбулось через підняття з 50% до 80% базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів для державних підприємств⁷.

У 2024 році зменшились надходження від перерахування **частини прибутку Національного банку України**. Причиною є менші прибутки НБУ в 2023 році (рік, прибутки якого розподілялися в 2024) – 76,6 млрд грн порівняно із 91 млрд грн в 2022 році. Крім того, більшу частку прибутку НБУ спрямували до загальних резервів (в 2023 році спрямували 37,97 млрд грн та 19,7 млрд грн в 2022 році) замість загального фонду державного бюджету.⁸

⁷ [Уряд визначив рівень дивідендів, які перерахують до бюджету акціонерні товариства з державною часткою.](#)

⁸ [Затверджено Консолідовану фінансову звітність Національного банку України за 2023 рік та розподіл прибутку.](#)

Рисунок 2. Структура доходів сектору загальнодержавного управління в \$ млрд.

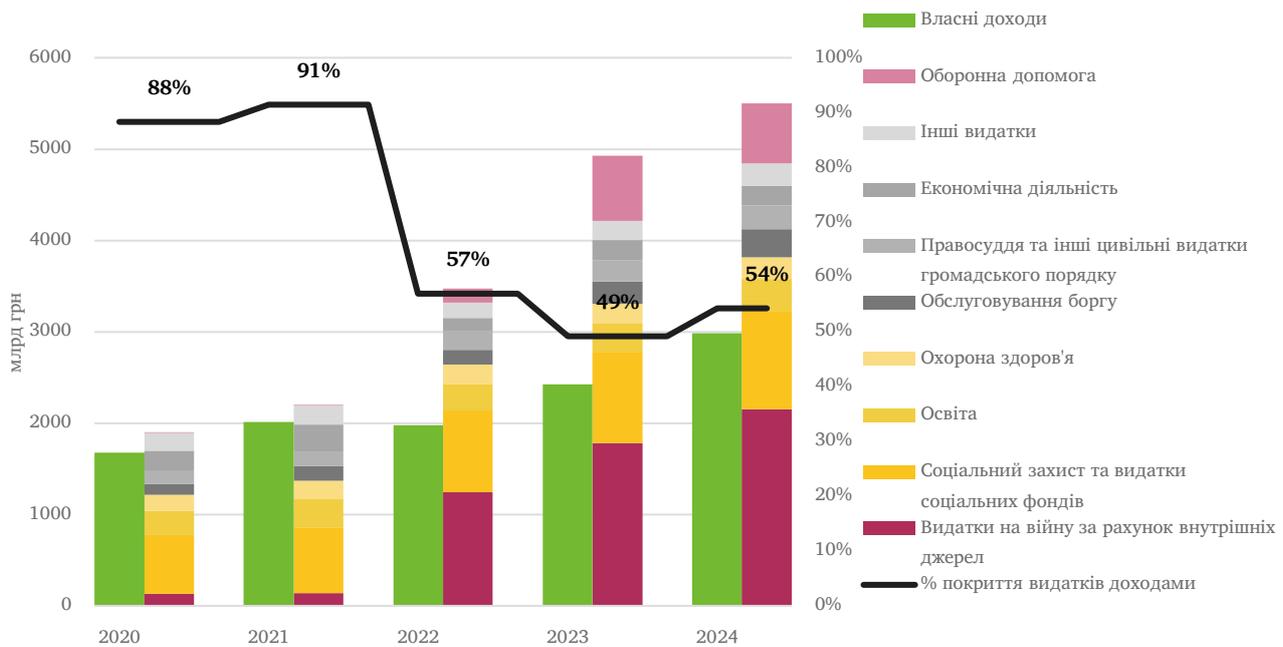
Джерело: НБУ, OpenBudget, [Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2023 рік](#), [Звіт про виконання бюджету Фонду загальнообов'язкового державного страхування України на випадок безробіття на 2023 рік](#), [Проект бюджету Пенсійного фонду на 2024 рік](#), власні розрахунки ЦЕС.

Від початку повномасштабного вторгнення бюджету істотно не вистачає внутрішніх джерел фінансування, оскільки абсолютна більшість власних доходів йде на забезпечення потреб армії. Завдяки міжнародним партнерам покривається решта видатків бюджету. В 2024 році ми отримали від донорів у формі грантів та іншої безповоротної допомоги 1,16 трлн грн або 28% доходів СЗДУ. Хоч частка безповоротної міжнародної допомоги в структурі доходів бюджету залишається високою, у 2024 році вона знизилася (детальніше в Додатку 1).

3. ВИДАТКИ

Третій рік повномасштабної війни більше половини усього бюджету СЗДУ (або майже всі власні доходи) йдуть на відсіч агресору. Повномасштабне вторгнення диктує жорсткі умови для планування видаткової частини, через що інші напрями видатків «заморожуються» на рівні періоду до початку повномасштабного вторгнення або зменшуються. Наприклад, видатки на охорону здоров'я у частці від ВВП зменшилися на 0,6 в.п. між 2021 та 2024 роками, на економічну діяльність – на 2,7 в.п.

Рисунок 3. Структура видатків бюджету сектору загальнодержавного управління та їх покриття власними доходами за останні 5 років.

Джерела: OpenBudget, власні розрахунки ЦЕС.

Так само, як із доходами, загальна сума видатків у порівнянні з 2023 роком майже не змінилась – з коригуванням на інфляцію зростання становить 4,8% рік до року в гривні. У відносних показниках видатки навіть зменшились – в 2023 році видатки СЗДУ склали 74,3% ВВП, а в 2024 – 71,2%.

Найбільшу частину видатків складають потреби **оборони та безпеки**. Всього на цю сферу в 2024 році витратили 51% усіх видатків. Рівень видатків на оборону залишився приблизно на рівні 2023 року. Початково в Законі України про Державний бюджет на 2024 рік була закладена менша вдвічі сума видатків, а оптимістичне припущення про завершення гострої фази війни всередині року не співпало з фактичною інтенсивністю бойових дій. У результаті, потреби армії були недофінансовані, і необхідно було терміново вносити зміни до закону на **додаткові 500 млрд військових видатків**.⁹ Проблеми, що виникли через нереалістичний прогноз тривалості бойових дій, врахували в бюджеті на 2025 рік та заклали тривалість активних бойових дій протягом всього року. Видатки на оборону за планом становитимуть приблизно стільки ж, скільки фактично було витрачено в 2024 році. Детальніше про бюджет 2025 року — в огляді ЦЕС¹⁰.

За нашими обрахунками загальна сума видатків на війну складає **2,8 трлн грн** або 36,4% ВВП. У цю суму входять видатки забезпечення потреб оборони та безпеки за рахунок власних надходжень

⁹ [Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони.](#)

¹⁰ [Огляд бюджету-2025.](#)

бюджету – 2153 млрд грн (27,9% ВВП) та видатки за рахунок оборонної допомоги – 654 млрд грн (8,5% ВВП). Детальніше про методологію розрахунку воєнних видатків – у Додатку 2.

За даними Міжнародного інституту стратегічних досліджень,¹¹ Росія витратила на війну в 2024 році \$145,9 млрд, що на 42% більше в реальних значеннях за її витрати 2023 року. Витрати на війну з українського боку ж майже не змінились, і навіть відносно зменшились – в 2023 році Україна витратила на війну 37,5% ВВП, а в 2024 році – 36,4% ВВП.

Таблиця 4. Видатки бюджету сектору загальнодержавного управління.

Показник	2022		2023		2024			Змін а, %
	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	млрд грн	% від ВВП	% від усіх видатків СЗДУ	2024 до 2023
Видатки на війну за рахунок внутрішніх джерел*	1247	23,8%	1778	26,8%	2153	27,9%	39,1%	21%
Оборонна допомога	158	3,0%	710	10,7%	654	8,5%	11,9%	-8%
Соціальний захист та видатки соціальних фондів**	888	17,0%	1000	15,1%	1076	13,9%	19,6%	8%
Обслуговування боргу	160	3,1%	249	3,8%	308	4,0%	5,6%	24%
Правосуддя та інші цивільні видатки громадського порядку	201	3,8%	227	3,4%	257	3,3%	4,7%	13%
Охорона здоров'я	215	4,1%	217	3,3%	239	3,1%	4,3%	10%
Економічна діяльність	148	2,8%	222	3,4%	216	2,8%	3,9%	-3%
Освіта	291	5,5%	309	4,7%	348	4,5%	6,3%	13%
Інші видатки	168	3,2%	215	3,2%	250	3,2%	4,5%	16%
Всього видатків без кредитування	3477	66,4%	4928	74,3%	5500	71,2%	100,0%	12%
Чисте кредитування	-3	-0,1%	-5	-0,1%	-5	-0,1%	-0,1%	0%

*Детальніше про методологію обрахунку в Додатку 2.

**Видатки соціальних фондів (Пенсійного фонду та фонду безробіття) взято як власні надходження фондів, в 2022 та 2023 – фактичні, в 2024 – заплановані.

Джерела: НБУ, OpenBudget, [Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2023 рік](#), [Звіт про виконання бюджету Фонду загальнообов'язкового державного страхування України на випадок безробіття на 2023 рік](#), [Проект бюджету Пенсійного фонду на 2024 рік](#), власні розрахунки ЦЕС.

¹¹ [Global defence spending soars to new high.](#)

Соціальні видатки залишилися на рівні 2023 року – на них витратили трохи більше 1 трлн грн або 13,9% ВВП (загальна сума соціальних видатків зведеного бюджету та бюджету соціальних фондів – сектор загальнодержавного управління (СЗДУ)). Частка у відсотках від ВВП, витрачена на соціальні потреби, зменшилась на 1,2 в.п. рік до року. Видатки з державного бюджету дещо зменшились у порівнянні з попереднім роком – номінально на 1%. Але при цьому видатки зведеного бюджету збільшились – це пов’язано із збільшенням соціальних видатків у місцевих бюджетах – на 27%.

Головним напрямом соціальних видатків є забезпечення виплати пенсій, кошти на який переспрямовуються з державного бюджету до бюджету Пенсійного фонду. В 2024 році цей трансфер становив 314,3 млрд грн або 4% від ВВП та зріс відносно 2023 року на 15%. Цей трансфер включає кошти на:

- Фінансове забезпечення виплати пенсій (274,7 млрд грн)
- Виплату житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг (39,6 млрд грн)

На пенсії також йдуть власні кошти Пенсійного фонду, вони за планом мають становити 503 млрд грн, що на 14% номінально більше, ніж в 2023 році. Частка власних доходів у структурі бюджету ПФУ зростає. В 2024 році вона за планом мала сягнути 63% від загального бюджету. Відповідно, частка державних коштів зменшується і зростає роль власних доходів Пенсійного фонду. Вона зменшилась з 40% до 37%, що є рухом до цілі в 36%, закладеної в проєкті бюджету. Сума коштів від ДБ на пенсійне забезпечення майже не змінилась (номінальне зменшення становило 0,3% у порівнянні із аналогічним періодом 2023 року), а власні надходження від ЄСВ зросли на 16,1%. Зменшення асигнувань до ПФУ із державного бюджету є позитивним сигналом, оскільки це свідчить про підвищення фінансової незалежності фонду та про можливість переспрямування державних коштів на пріоритетні оборонні видатки.

Однією з нових напрямків видатків Мінсоцполітики стала Державна служба у справах дітей, створена наприкінці вересня 2023 року¹². Ключовими завданнями органу є надання соціальної підтримки та соціальних послуг сім’ям з дітьми, прийомним сім’ям, дитячим будинкам тощо. У 2024 році на видатки органу заклали 45 млн грн, з яких фактично витрачено було лише трохи більше половини – 26 млн грн на адміністративні потреби (керівництво та управління у сфері усиновлення та захисту прав дітей).

Великі видаткові програми соціального захисту показали в минулому році негативну динаміку, що пов’язано із необхідністю акумулювання додаткових ресурсів на потреби армії.

¹² [Деякі питання Державної служби у справах дітей.](#)

Таблиця 5. Соціальні видатки Міністерства соціальної політики за програмною класифікацією, млрд грн.

Програма	2023	2024	2024-2023, %
Фінансове забезпечення виплати пенсій	273.7	274.7	0.4%
Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини	102.8	88.0	-14.3%
Виплата житлових субсидій та пільг	-	39.6	-
Соціальний захист дітей та сім'ї	24.2	23.4	-3.6%
Підтримка малозабезпечених сімей	47.5	17.0	-64.2%
Соціальний захист осіб з інвалідністю	3.4	5.2	53.5%
Виплата особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною або за роботу в спеціальних умовах	-	1.4	-
Видатки за іншими програмами	1.3	0.6	-54.3%

Джерело: OpenBudget.

На житлові субсидії та пільги витрачено 39,6 млрд грн або 0,5% від ВВП. Більш ніж в половину зменшилась підтримка малозабезпечених сімей – на 64% менше, ніж в 2023 році (з 47 млрд грн до 17 млрд грн). Також зменшилися видатки на соціальний захист громадян, які потрапили в складні життєві обставини — із 103 до 88 млрд грн, за рахунок яких здійснюються виплати внутрішньо переміщеним особам. Соціальний захист дітей та сім'ї зменшився, але не так сильно — на 3,6%.

Видатки на **освіту** становили 348 млрд грн або 4,5% від ВВП. За цим напрямом у 2024 році витратили на 13% номінально більше, ніж в 2023 році, але при цьому план на рік все одно не було виконано. Більша частина видатків на освіту здійснюється за рахунок місцевих бюджетів – 284 млрд грн, з яких фінансується дошкільна, загальна та інші види освіти. Вища освіта фінансується здебільшого державним бюджетом. Загалом для бюджету СЗДУ найбільшою статтею освітніх видатків є забезпечення загальної середньої освіти – 169,5 млрд грн.

Обслуговування боргу все ще залишається на третьому місці за часткою видатків у структурі державного бюджету та на п'ятому в бюджеті СЗДУ. Сума видатків в 2024 році сягнула 308 млрд грн або 4% від ВВП. Початково бюджетом передбачались видатки за борговим напрямом на 373 млрд грн, але під час року їх скоротили через необхідність забезпечення термінових потреб армії. Незважаючи на це, видатки на обслуговування боргу зросли порівняно з 2023 роком – на 24% номінально, що перевищило інфляцію.

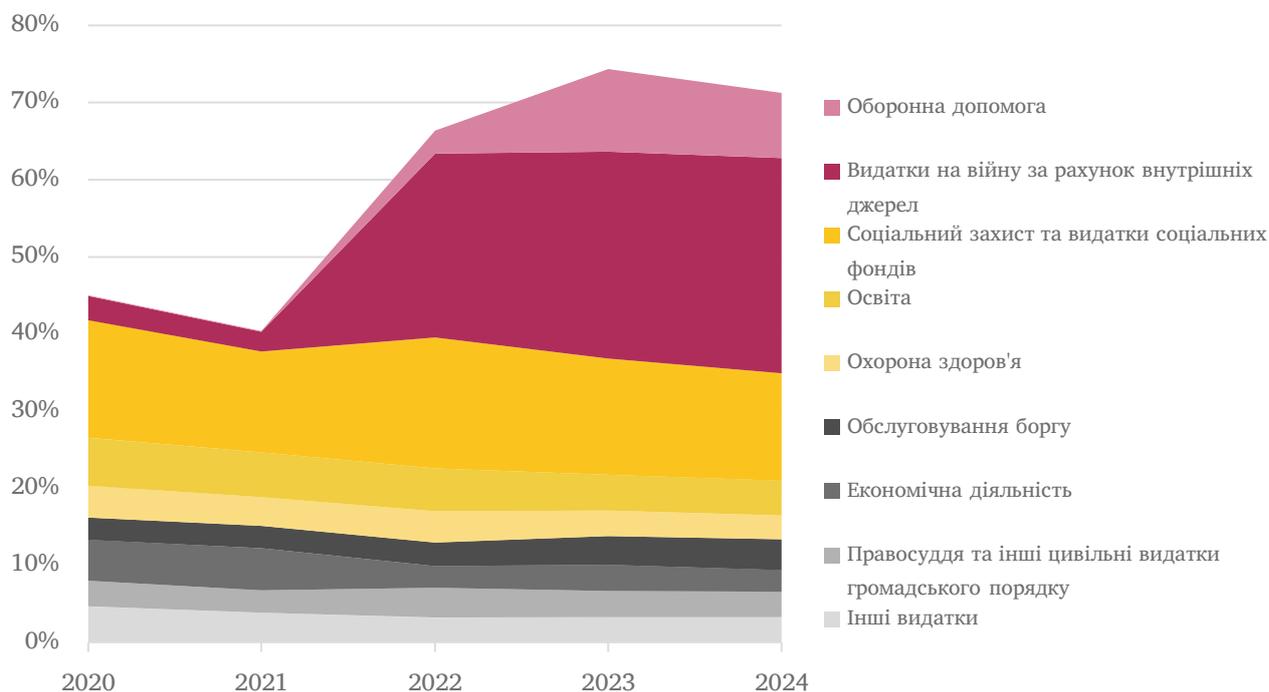
Видатки на **економічну діяльність** також не показали значних змін в порівнянні з попереднім роком та становили 2,8% від ВВП або 216 млрд грн. Уточнений річний план було виконано лише на 80%, зокрема через невиконання плану видатків в паливно-енергетичному комплексі, а саме в

електроенергетичній галузі. Це зумовлено тим, що у бюджет заклали 9,5 млрд грн на ремонти енергетичних об'єктів у разі масованих терористичних атак з боку Росії. На щастя, енергетична інфраструктура у 2024 році не так сильно страждала, в тому числі завдяки посиленій системі протиповітряної оборони, наданої міжнародними партнерами. Видатки між державним та місцевими бюджетами розподілені наступним чином: за рахунок державного бюджету здійснили 160 млрд видатків (62% усіх видатків на економічну діяльність) і з місцевих бюджетів на суму 97 млрд грн. Раніше цей розподіл був більш рівномірним – в 2023 році з ДБ було витрачено 134 млрд грн, а з місцевих бюджетів 113 млрд. Найбільше видатків на економічну діяльність йде на сферу транспорту – 85 млрд грн, з яких на дорожнє господарство 66 млрд грн.

Видатки на **охорону здоров'я** залишились на рівні 2023 року і склали 3,1% від ВВП (239 млрд грн). Зростання видатків відбулося на 10%, але не сильно перевищило середньорічну інфляцію. Найбільше коштів у цій сфері йде на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення — 157 млрд грн у 2024 році.

Решта видатків сумарно склала 250 млрд грн або 3,2% від ВВП.

Рисунок 4. Структура видатків СЗДУ у % від ВВП за останні 5 років.

Джерела: OpenBudget, власні розрахунки ЦЕС.

4. ДЕФІЦИТ ТА ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Офіційний дефіцит державного бюджету в 2024 році сягнув 1359 млрд грн або 17,6% ВВП. Це майже на 1,9% номінально більше, ніж дефіцит становив у 2023 році. Але з врахуванням інфляції це означає, що дефіцит навіть дещо зменшився.

Але офіційний дефіцит держбюджету – різниця між всіма доходами та видатками разом з кредитуванням – не враховує міжнародну допомогу. Вона надходить до бюджету, і є фактично фінансуванням дефіциту бюджету. Якщо враховувати цю допомогу, то **скоригований фактичний дефіцит держбюджету** становив би більш ніж 2512 млрд грн або 32,5% ВВП. Відносно попереднього фіскального року цей показник зріс менш ніж на 1% номінально.

Якщо казати про потребу у фінансуванні, то сюди ми включаємо не тільки дефіцит бюджету, а й суми погашень зовнішнього та внутрішнього боргів. Загальна потреба у фінансуванні в 2024 році становила **3623 млрд грн**.

Таблиця 6. Фінансування державного бюджету України в 2024 році.

Потреба у фінансуванні			Джерела фінансування		
	млрд грн	% ВВП		млрд грн	% ВВП
А. Офіційний дефіцит ДБ	1359	17,6%			
Б. в т.ч. гранти в доходах	474	6,1%	А. Гранти	474	6,1%
В. в т.ч. Міжнародна допомога в доходах*	680	8,8%	Б. Міжнародна допомога	680	8,8%
Г. Скоригований фактичний дефіцит ДБ з врахуванням грантів та допомоги (Г = А-Б-В)	2512	32,5%			
Г. Погашення зовнішнього боргу	727	9,4%	В. Залучення зовнішнього боргу	1900	24,6%
			+ Коригування за зовнішніми зобов'язаннями	-20	-0,3%
Д. Погашення внутрішнього боргу	383	5,0%	Г. Залучення внутрішнього боргу	638	8,3%
			Г. Приватизація	10	0,1%
			Д. Фінансування за активними операціями	-59	-0,8%
Е. Разом потреба у фінансуванні (Е = Г + Г' + Д)	3622	46,9%	Е. Разом джерела фінансування (Е = А + Б + В + Г + Г' + Д)	3622	46,9%

* Розрахунок міжнародної допомоги, яка обліковується через статтю доходів ВНБУ - детальніше у додатку 1.

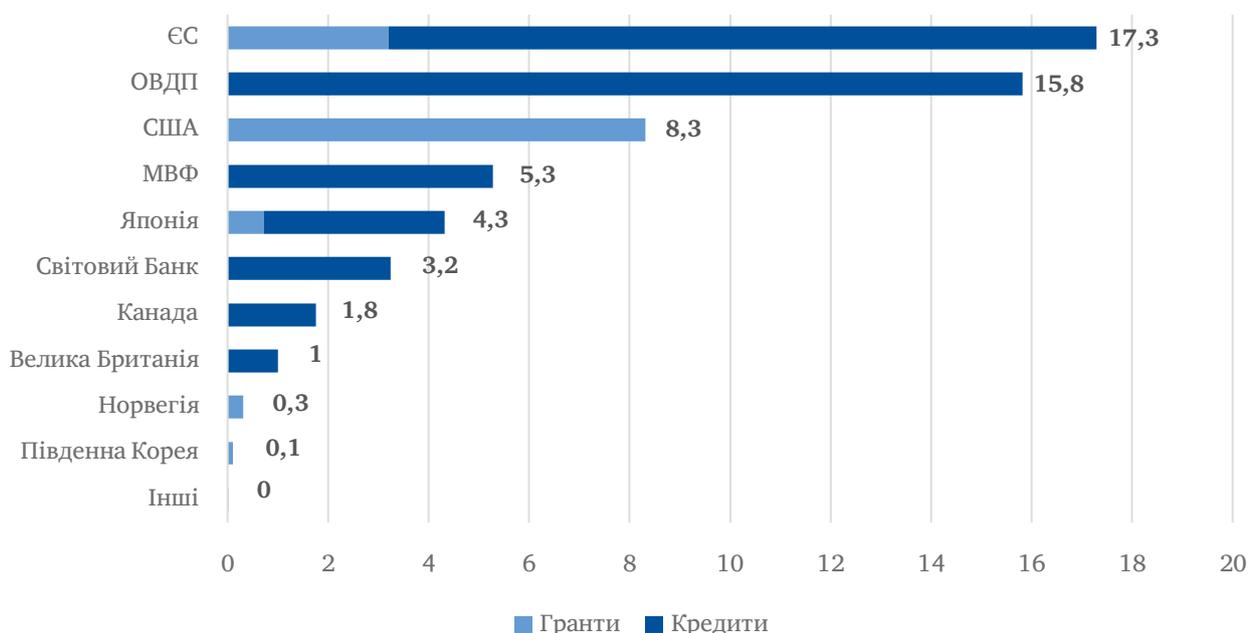
Джерела: OpenBudget, власні розрахунки ЦЕС.

Прогалини в державному бюджеті закривалися завдяки залученню зовнішнього боргу на 1,9 трлн грн. У 2024 році зовнішнього боргу залучили більш ніж у півтора рази більше, ніж у 2023 році — зростання становить номінально 65%. Залучення внутрішнього боргу не так значно зросло відносно попереднього року – на 15,5% номінально. Від продажу ОВДП в 2024 році Уряд залучив 638 млрд грн, що на 255 млрд перевищило виплати за облігаціями внутрішньої державної позики¹³.

Станом на 1 січня 2025 року в обігу перебувають ОВДП на суму понад 1,86 трлн грн¹⁴. Також важливою складовою фінансування скоригованого (фактичного) дефіциту державного бюджету була міжнародна допомога у вигляді грантів (474 млрд грн) та прямої допомоги у натуральному вигляді (680 млрд грн). Разом вони склали майже 15% ВВП, та завдяки ним змогли профінансувати 26% видатків державного бюджету.

Окрім безповоротного фінансування у вигляді грантів, міжнародні партнери підтримують український бюджет надаючи кредити на пільгових умовах. У 2024 році Україна отримала \$29 млрд кредитного фінансування, з яких найбільша частина надійшла від ЄС в рамках фінансового інструменту Ukraine Facility на 2024-2027 роки – \$14,1 млрд. Всього міжнародні донори надали фінансової підтримки бюджету 2024 року у вигляді грантів та кредитів на суму \$41,6 млрд.

Рисунок 5. Джерела фінансування загального фонду державного бюджету в 2024 році, \$ млрд.

*Інші: Банк розвитку Ради Європи та Іспанія.

Джерело: [Міністерство фінансів](#).

¹³ [Статистика щодо продажу та погашення ОВДП](#).

¹⁴ [У 2024 році обсяг ОВДП у власності фізосіб збільшився на майже 50%, юридичних осіб – на 28%](#).

Після Ukraine Facility другим кредитором бюджету України є МВФ. У 2024 році Україна виконала всі необхідні умови в рамках переглядів програми МВФ Extended Fund Facility, що дозволило отримати \$5,3 млрд кредитного фінансування на пільгових умовах.

Найбільшими надавачами грантового безповоротного фінансування залишаються США (\$8,3 млрд), ЄС (\$3,2 млрд) та Японія (\$723 млн). Кошти, які надають Сполучені Штати Америки є повністю безповоротними, завдяки чому ця підтримка не збільшує боргове навантаження на бюджет. Від США в 2024 році надійшло \$7,3 млрд на компенсацію соціальних видатків через проєкт Світового банку PEACE in Ukraine, та \$1 млрд було залучено через іншу програму Світового банку Second Growth Foundations Development Policy Loan. Цей \$1 млрд – це перший транш кредитних коштів, які будуть виплачуватись за рахунок майбутніх доходів від заморожених російських активів у межах ініціативи країн G7 ERA Mechanism загальним обсягом \$50 млрд.¹⁵

Також в 2024 році Україна отримала бюджетну грантову підтримку від Норвегії на \$306 млн та Республіки Корея на \$100 млн.

Всього за 2022-2024 роки донори, за обрахунками Kiel Institute,¹⁶ надали у вигляді військової допомоги \$151,5 млрд, гуманітарної допомоги - \$20,4 млрд, а за даними Міністерства Фінансів від донорів отримано кредитів на \$76,8 млрд та грантів на \$38,4 млрд. Всього Україна отримала **\$287,1 млрд**. Більшу частину військової допомоги надали ЄС та США.

За даними Сполучених Штатів, вони виділили \$69 млрд військової допомоги¹⁷, проте ряд аналітиків вважає оцінку старих озброєнь, переданих Україні, завищеною. Вони оцінюють реальну суму прямої військової допомоги США в \$18,3 млрд.¹⁸

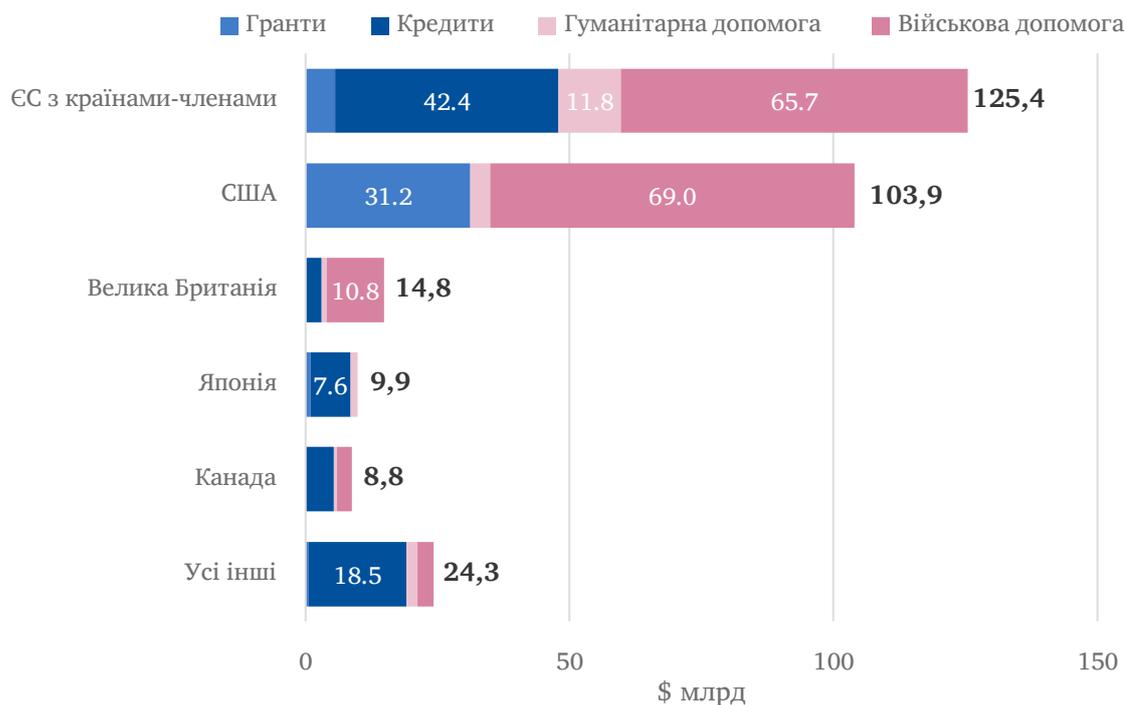
¹⁵ [Україна отримала \\$1 млрд від США. Вперше до державного бюджету надійшли кошти, забезпечені доходами від заморожених активів рф.](#)

¹⁶ [Ukraine Support Tracker.](#)

¹⁷ [US Bureau of Political-Military Affairs.](#)

¹⁸ [Comprehensively Valuing Ukraine Aid.](#)

Рисунок 6. Допомога партнерів Україні у 2022–2024 роках, млрд \$.

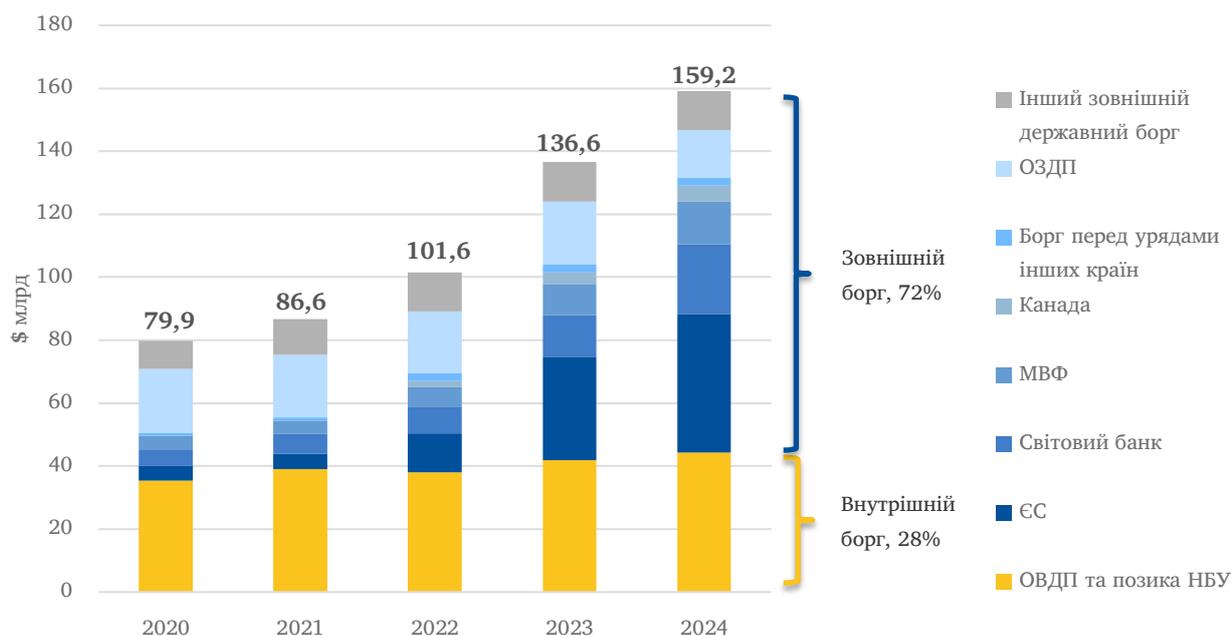

Примітка: Фінансова допомога – виплачено, військова та гуманітарна допомога – виділено. Детальніше – у додатку 3.

Джерела: [OpenBudget](#), [European Council](#), [US Bureau of Political-Military Affairs](#), власні розрахунки ЦЕС.

Розмір **державного та гарантованого державою боргу** в 2024 році виріс до 6,98 трлн грн, \$166,1 млрд або 90,4% ВВП. Державний борг склав \$159,2 млрд, а гарантований державою борг – майже \$7 млрд. Загальна сума боргу зросла на 26% номінально в гривні відносно 2023 року, та є в два з половиною рази більшою, ніж в період до початку повномасштабного вторгнення. Збільшення боргу зумовлено здебільшого зростанням зовнішніх державних зобов'язань – всього на 34%, за окремими кредиторами (зокрема від ЄС, МБРР та МВФ) – майже на половину. Вони сягнули 4,8 трлн грн або 62,6% ВВП. Залучення внутрішнього державного боргу через ОВДП номінально зросло на 17% та становило в 2024 році 1,5 трлн грн.

Рисунок 7. Структура державного боргу України в \$ млрд.

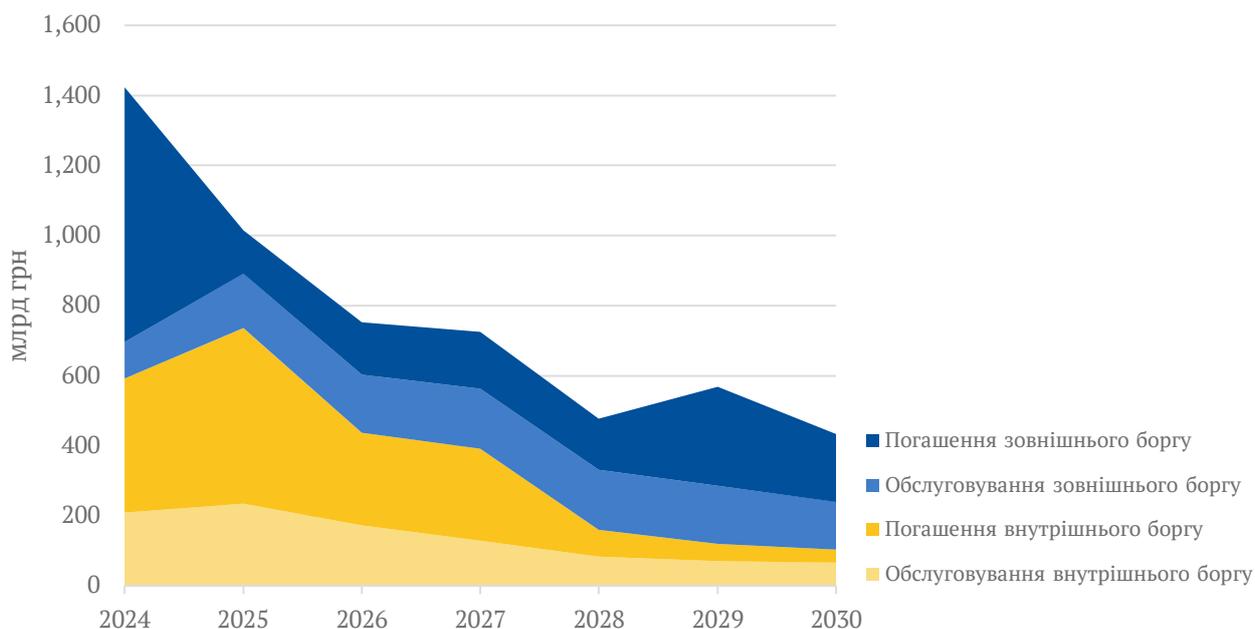

Джерело: [Міністерство фінансів України](#).

У 2024 році значно виросли погашення за зовнішніми борговими зобов'язаннями – сума виплат зросла майже в 11 разів, становила 727 млрд грн або 9,4% ВВП. Проте, більшість цих позик складають платежі у доларі США – 533,5 млрд грн та 72,9 млрд грн в євро, які не були фактично виконані, а на їхню суму був здійснений ролювер облігацій зовнішньої державної позики¹⁹.

¹⁹ [Боргові платежі та прогнози](#).

Рисунок 8. Прогноз платежів з обслуговування та погашення державного боргу.

Джерело: Міністерство фінансів України.

В період з 2025 по 2030 рік за прогнозом Міністерства Фінансів Україна має виплатити за **зовнішнім боргом** (обслуговування та погашення) на суму понад 2 трлн грн (\$48,8 млрд за поточним курсом). Пік погашення припадає на 2029 рік, в якому планується погасити 282 млрд грн (\$6,8 млрд).

Пік погашення **внутрішнього боргу** припадає на 2025 рік, в якому за прогнозом мають виплати більше 500 млрд грн боргу від ОВДП. Швидше за все цей борг буде рефінансовано.

5. ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. МЕТОДОЛОГІЯ ОБРАХУНКУ РЕАЛЬНИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ В ВНБУ

Таблиця 7. Розподіл доходів зведеного бюджету від власних надходжень бюджетних установ (ВНБУ) за джерелами.

Показник, млрд грн якщо не вказано інше	2022	2023	2024
Всього доходи зведеного бюджету від ВНБУ	250,1	839,9	810,4
Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами	37,8	52,6	63,4
Інші джерела ВНБУ, з яких:	212,3	787,2	747,0
1. реальні інші джерела ВНБУ	42,2	52,7	62,2
2. Надходження міжнародної оборонної допомоги (з ДБ за рахунок інших джерел ВНБУ)	157,8	710,0	653,6
3. Надходження міжнародної гуманітарної допомоги	12,2	23,8	31,2
Середнє значення реальних джерел ВНБУ за 2018-21 роки, % ВВП		0,81%	

Джерела: власні розрахунки ЦЕС, дані НБУ, OpenBudget.

У таблиці 7 надано розподіл реальних доходів зведеного бюджету від ВНБУ та міжнародної допомоги, яка обліковується через статтю доходів ВНБУ.

Через статтю доходів «Власні надходження бюджетних установ» обліковується плата за послуги, які надають бюджетні установи, а також інші джерела ВНБУ, які складаються зокрема з благодійних внесків, грантів та дарунків. Від початку повномасштабного вторгнення «Інші джерела ВНБУ» зросли майже в 4 рази в 2022 році та в 15 разів у 2023 (у порівнянні з 2021). Ми припускаємо, що це відбувається через облік міжнародної допомоги (в тому числі у натуральному вигляді – зброя, гуманітарна допомога, тощо) в цій статті.

Для виокремлення коштів, які не є власними доходами бюджету, ми зробили такі припущення. Припустимо, що частина реальних інших джерел ВНБУ в зведеному бюджеті від початку повномасштабної війни в 2022 році становила таку ж частку ВВП, що і в середньому за 4 попередні роки (2018-2021 роки), тобто 0,81%. Тоді ми знаходимо реальні інші джерела ВНБУ в зведеному бюджеті від початку війни множачи ВВП наступних років на частку в 0,81%.

Надходження міжнародної оборонної допомоги – це видатки на оборону (функціональна класифікація «0200 Оборона») за рахунок інших джерел власних надходжень бюджетних установ.

Ми припускаємо, що до початку повномасштабного вторгнення через «Інші джерела ВНБУ» не обліковувалась гуманітарна допомога, тому ми вважаємо, що до 2022 року її не було. Відповідно, решта інших джерел ВНБУ (мінус реальні інші джерела та міжнародна оборонна допомога) – це надходження міжнародної гуманітарної допомоги.

ДОДАТОК 2. МЕТОДОЛОГІЯ ОБРАХУНКУ ВИТРАТ НА ВІЙНУ

Видатки на війну – це видатки на сферу оборони та безпеки в частині, яка пов’язана із захистом України від повномасштабного вторгнення Росії. Це оплата праці військових та їх матеріальне забезпечення, будівництво інженерних та фортифікаційних споруд, закупівля військової техніки та обладнання включно із дронами. Окрім того, видатки на війну включають, зокрема: частково забезпечення діяльності Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Національної Гвардії України; надання грошової допомоги та інших соціальних благ сім’ям загиблих військовослужбовців; утримання військовополонених; реформування оборонно-промислового комплексу, ліквідація наслідків бойових дій та ремонт критичної інфраструктури. У функціональній класифікації «0200 Оборона» обліковуються не всі ці видатки і вона враховує видатки за рахунок міжнародної допомоги.

Тому ми визначили наступну методологію обрахунку воєнних видатків, яка в нашому розумінні краще описує ситуацію із забезпеченням потреб війни.

Видатки на війну за рахунок внутрішніх джерел включають:

- видатки за функціональною класифікацією «0200 Оборона» без видатків за рахунок інших джерел власних надходжень бюджетних установ;
- видатки у функції «0300 Громадський порядок, безпека та судова влада», які визначаються як воєнні за програмною класифікацією (Таблиця 7);
- видатки у функції «0300 Громадський порядок, безпека та судова влада» в частині воєнного напрямку, які визначаються як видатки подвійного значення за програмною класифікацією (Таблиця 7). Це бюджетні програми, видатки яких до початку повномасштабного вторгнення відповідали за цивільну безпеку, а після початку продовжують виконувати свої цивільні функції, але до них також додалися функції забезпечення потреб війни. Ми розрахували цивільні та воєнні видатки за подвійним напрямом у таблиці 9;
- видатки у функції «1000 Соціальний захист та соціальне забезпечення», які визначаються як воєнні за програмною класифікацією (Таблиця 7);
- видатки у функції «0400 Економічна діяльність», які визначаються як воєнні за програмною класифікацією (Таблиця 7).

Оборонна допомога – це видатки за функціональною класифікацією «0200 Оборона» за рахунок інших джерел власних надходжень бюджетних установ.

Таблиця 8. Програми зведеного бюджету, які номінально відносяться до необоронних видатків, але рекласифіковано як видатки на війну або видатки подвійного значення.

Функціональна класифікація	Код за програмною класифікацією	Класифіковано як
0300 Громадський порядок, безпека та судова влада	1002600, 1002700, 1002710, 1002720, 1003010, 1003020, 1003700, 1003710, 1006710, 1007700, 1501700, 2501700, 2501710, 36017002, 3601700, 3601700, 6521700, 6641710, 8220, 8240	Видатки на війну
0300 Громадський порядок, безпека та судова влада	1001010, 1001050, 1002010, 1002030, 1002110, 1002120, 1002150, 1002600, 1007010, 1007020, 6501010, 6501070, 6521010, 6521700, 6524010, 6601020, 6621010, 6641010, 6641020, 6641160, 6641700, 6642020, 8210, 8230	Видатки подвійного значення
1000 Соціальний захист та соціальне забезпечення	1501100, 1501120, 1501700, 2105700, 2105720, 5961700, 6601700, 3090	Видатки на війну
0400 Економічна діяльність	1201520, 1201590, 2601030, 2601040, 2601700, 3101700, 3101720, 3111350, 3111700, 6381210, 6381700	Видатки на війну

Джерело: методологія ЦЕС, OpenBudget.

У таблиці 9 наведений розподіл видатків програм подвійного значення у функції «0300 Громадський порядок, безпека та судова влада». Для виокремлення воєнних функцій у видатках громадського порядку із подвійним значенням ми зробили наступні припущення.

Припустимо, що частина цивільних видатків у програмах громадського порядку, які визначені як видатки подвійного значення в Таблиці 7, в зведеному бюджеті від початку повномасштабного вторгнення становила таку ж частку ВВП, як і в середньому за 4 попередні роки (2018-2021 роки), тобто 1,6%. Тоді ми знаходимо цивільні видатки в цих програмах від початку війни множачи ВВП наступних років на частку в 1,6%. Решта видатків вважається видатками на війну.

Таблиця 9. Розподіл видатків подвійного значення у функції 0300 за напрямками.

Показник, млрд грн якщо не вказано інше	2022	2023	2024
Номінальний ВВП	5239,1	6628,0	7720,0
Всього видатки за програмами 0300, які класифіковано як видатки подвійного значення, з яких:	233,4	316,1	383,1
1. Цивільні видатки	86,4	109,4	127,4
2. Воєнні видатки	146,9	206,7	255,7
Середнє значення цивільних видатків програм подвійного значення в 0300 за 2018-21 роки, % від ВВП		1,6%	

Джерела: власні розрахунки ЦЕС, дані НБУ, OpenBudget.

ДОДАТОК 3. ДОПОМОГА ПАРТНЕРІВ УКРАЇНИ У 2022–2024 РОКАХ, МЛРД \$.

Вид допомоги	Донор	ЄС з країнами-членами	США	Велика Британія	Японія	Канада	Усі інші	Всього надано допомоги за видом
Гранти		5,6	31,2	0,1	1,0	0,0	0,6	38,4
Кредити		42,4	0,0	2,9	7,6	5,4	18,5	76,8
Військова допомога		65,7	69,0	10,8	0,0	2,8	3,1	151,5
Гуманітарна допомога		11,8	3,7	1,0	1,4	0,5	2,1	20,4
Всього надано допомоги за донором		125,4	103,9	14,8	9,9	8,8	24,3	287,1

Примітка: Фінансова допомога – виплачено, військова та гуманітарна допомога – виділено.

Джерела: [OpenBudget](#), [European Council](#), [US Bureau of Political-Military Affairs](#), власні розрахунки ЦЕС.